

DE HEERE SPREEKT VANUIT ZIJN TEMPEL

Lezen:

Habakuk 2:11-20 (SV)

Inleiding

Habakuk leeft in een tijd waarin geweld, onrecht en machtsmisbruik de samenleving beheersen. Een groot en machtig volk bouwt zijn toekomst op bloedvergieten en onderdrukking. Voor de profeet roept dat een dringende vraag op: zal God dit laten voortduren? In het voorafgaande gedeelte heeft Habakuk zijn klacht bij de HEERE gebracht. Hij heeft gewacht op Gods antwoord.

In dit gedeelte klinkt dat antwoord verder door. God spreekt niet alleen over het oordeel over de onderdrukker, maar laat ook zien waarop alle menselijke macht uiteindelijk uitloopt. De bouwwerken van de geweldenaar zullen zelf tegen hem getuigen. Zijn rijkdom, eer en godsdienst blijken leeg te zijn. Daartegenover staat één machtig slotwoord: de HEERE is in Zijn heiligen tempel.

Deze woorden zijn niet alleen gericht aan een oud wereldrijk. Ze houden ook ons hart en onze manier van leven een spiegel voor. Waar bouwen wij op? Hoe gaan wij om met macht, bezit en onze naaste? En kunnen wij werkelijk zwijgen voor de HEERE?

Bijbelstudie

Het gedeelte begint met een aangrijpend beeld. “De steen uit den muur roept, en de balk uit het hout antwoordt dien.” De gebouwen van de stad lijken op het eerste gezicht indrukwekkend. Ze spreken van rijkdom, veiligheid en menselijke prestatie. Maar de stenen en balken worden als het ware getuigen. Zij hebben gezien waarop de stad gebouwd is: op bloed en onrecht. Wat mensen proberen te verbergen, wordt door hun eigen bouwwerk openbaar gemaakt.

Dat is de ernst van het eerste wee: “Wee dien, die de stad met bloed bouwt.” Een samenleving kan niet duurzaam worden opgebouwd wanneer anderen daarvoor worden uitgebuit, verjaagd of gedood. Ook in het persoonlijke leven kan iemand veel opbouwen, terwijl de fundamenten niet deugen. Een goede naam, een bedrijf, invloed of bezit kan verkregen worden ten koste van anderen. Dan is de vraag niet alleen wat er gebouwd is, maar ook hoe.

De HEERE noemt het werk van de volken vermoeiend en uiteindelijk tevergeefs. Zij spannen zich in om hun macht en welvaart te vergroten, maar Gods oordeel maakt duidelijk dat hun arbeid geen blijvende vrucht draagt. Dat betekent niet dat arbeid op zichzelf verkeerd is. Het

gaat om arbeid die losgemaakt is van Gods wil en gericht is op eigen eer en overheersing. Wat tegen God en de naaste wordt opgebouwd, draagt de kiem van zijn eigen ondergang in zich.

Daartegenover staat de belofte: de aarde zal vervuld worden van de kennis van de heerlijkheid van de HEERE, zoals de wateren de bodem van de zee bedekken. Hier wordt een scherp contrast getekend. De geweldenaar wil de aarde vullen met zijn naam, zijn bouwwerken en zijn macht. God zegt dat uiteindelijk niet de heerlijkheid van mensen, maar Zijn eigen heerlijkheid de aarde zal vervullen. Dat is de vaste horizon van de geschiedenis.

Deze belofte geeft moed wanneer het kwaad groot lijkt. De HEERE is niet afwezig, ook al lijkt Hij soms te zwijgen. Zijn heerlijkheid zal niet beperkt blijven tot een kleine kring of een verborgen plaats. Zij zal heel de aarde doortrekken. Voor wie onder onrecht lijdt, is dat een belofte van recht. Voor wie zelf macht bezit, is het een ernstige waarschuwing: alle menselijke glorie is voorlopig en betrekkelijk.

Het volgende wee richt zich op het misbruiken van de naaste. De machthebber geeft anderen te drinken, voegt daar zijn wijnfles aan toe en maakt hen dronken, zodat hij hun naaktheid kan aanschouwen. Het beeld spreekt van vernedering, verleiding en uitbuiting. De ander wordt niet als mens met waardigheid gezien, maar als voorwerp van genot en machtsbeleving.

Dronkenschap staat hier niet alleen voor het gebruik van wijn. Het gaat om een manier van omgaan met mensen waarbij hun zwakheid wordt uitgebuit. Iemand wordt eerst in een afhankelijke positie gebracht en daarna beschaamd. Dat kan gebeuren in openlijk seksueel misbruik, maar ook in manipulatie, vernedering en het verspreiden van vertrouwelijke informatie. Wie de kwetsbaarheid van een ander gebruikt om zichzelf groter te maken, staat schuldig voor God.

De rollen zullen omkeren. De machthebber zal verzadigd worden met schande in plaats van eer. De beker van de rechterhand van de HEERE zal zich tot hem wenden. Wat hij anderen heeft aangedaan, keert als oordeel naar hem terug. Zijn heerlijkheid eindigt in ontluistering. Het geweld tegen Libanon, de verwoesting van dieren en het bloed van mensen worden door God niet vergeten. Ook de schade aan de schepping en het leven van weerloze mensen valt onder Zijn oordeel.

Daarna wordt de godsdienst van de geweldenaar ontmaskerd. Wat baat een gesneden of gegoten beeld? De maker heeft het zelf gevormd, maar vertrouwt er vervolgens op. Het beeld is een "leugenleraar": het belooft bescherming en betekenis, maar kan niets geven. Het is bedekt met goud en zilver, maar er is geen geest in. Het ziet er kostbaar uit, maar het leeft niet.

Het bevel "Word wakker!" klinkt daarom schrijnend en ironisch. Een mens spreekt tot hout en steen alsof die kunnen horen en helpen. Dat laat zien hoe diep afgoderij gaat. De mens die geroepen is om God te dienen, maakt zelf een god en verwacht daar vervolgens redding van. Afgoderij is dus niet alleen een zaak van oude beelden. Alles waarop wij ons vertrouwen stellen naast of in plaats van de HEERE, kan die plaats innemen: geld, bezit, prestaties, invloed,

veiligheid of eigen inzicht.

Het gedeelte eindigt met een heel andere toon: “Maar de HEERE is in Zijn heiligen tempel.” Tegenover de zwijgende afgoden staat de levende God. Hij hoeft niet wakker geroepen te worden. Hij is aanwezig, heilig en regerend. Zijn tempel wijst op Zijn majesteit en op de plaats waar Hij Zich laat kennen. Gods zwijgen betekent niet dat Hij afwezig is. Hij ziet, oordeelt en zal Zijn heerlijkheid openbaren.

Daarom volgt de oproep: “Zwijg voor Zijn aangezicht, gij ganse aarde!” Dat zwijgen is geen moedeloosheid en ook geen onverschilligheid. Het is eerbiedig tot rust komen voor Gods gezag. De mens houdt op zichzelf te verdedigen, zijn macht te verheffen en God ter verantwoording te roepen. Voor mannen die gewend zijn verantwoordelijkheid te dragen, leiding te geven en oplossingen te zoeken, is dit een belangrijke les. Er is een moment waarop wij moeten buigen en erkennen dat de HEERE God is.

Dit zwijgen sluit spreken tot God niet uit. Habakuk heeft zijn vragen mogen uitspreken. Maar uiteindelijk bepaalt niet onze klacht, ons inzicht of onze macht de werkelijkheid. De HEERE heeft het laatste woord. Zijn oordeel over onrecht is zeker, Zijn belofte van heerlijkheid staat vast en Zijn aanwezigheid is de enige veilige grond.

Gespreksvragen

1. Wat betekent het beeld dat de steen uit de muur en de balk uit het hout tegen de stad getuigen?
2. Welke waarschuwing klinkt in het bouwen van een stad met bloed en onrecht?
3. Hoe bemoedigt vers 14 u wanneer het kwaad veel ruimte lijkt in te nemen?
4. Op welke manieren kan de kwetsbaarheid van een ander vandaag worden misbruikt?
5. Wat leert het oordeel over Libanon en het bloed van mensen over Gods betrokkenheid bij mens en schepping?
6. Waarom is een afgodsbeeld volgens dit gedeelte een “leugenleraar”?
7. Welke moderne afgoden kunnen uw vertrouwen ongemerkt van de HEERE afleiden?
8. Wat betekent het praktisch om te zwijgen voor het aangezicht van de HEERE?